

การส่งเสริม การใช้สิทธิของผู้อถือหุ้น

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยกำลังฟื้นตัวขึ้นเรื่อยๆ การประชุมผู้ถือหุ้นถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของผู้อถือหุ้น ถือว่าเป็นกิจกรรมหลักที่ผู้อถือหุ้นมีโอกาสได้พบปะ-คณะ-กรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของผู้อถือหุ้นทุกราย ได้พบปะกับผู้อถือหุ้นใหญ่ซึ่งเปรียบเสมือนเจ้าของบริษัทตัวจริง มีโอกาสซักถามข้อมูลที่ต้องการทราบและต้องการความชัดเจนและเข้าใจในเรื่องราวต่างๆ ของกิจการ มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ตลอดจนมีโอกาสใช้สิทธิออกเสียงเพื่อร่วมตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ ที่อยู่ในอำนาจของผู้อถือหุ้น

เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของผู้อถือหุ้นเป็นเวทีและโอกาสสำคัญของผู้ถือหุ้นทุกๆ ราย หลักปฏิบัติที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลจึงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้สิทธิของผู้อถือหุ้น องค์กรเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ซึ่งเป็นหน่วยงานพัฒนาหลักและการและแนวปฏิบัติด้านธรรมาภิบาลกำหนดให้สิทธิของผู้อถือหุ้นและบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของผู้อถือหุ้นเป็นเจ้าของเป็นหมวดสำคัญ 1 ใน 6 หมวดของหลักการกำกับดูแลกิจการของ OECD หลักการสำคัญของหมวดนี้กำหนดไว้ว่า **กรอบโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการควรมุ่งปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมการใช้สิทธิของผู้อถือหุ้น**

ภายใต้หลักการสำคัญข้างต้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้อถือหุ้น และมีพัฒนาการด้านแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สิทธิที่น่าสนใจอยู่หลายเรื่อง เพื่อความเข้าใจถึงเหตุผลหรือที่มาที่ไปของการเสนอแนะแนวปฏิบัติที่ดีที่จะกล่าวถึงต่อไป ควรทำความเข้าใจก่อนว่าสิทธิพื้นฐานของผู้อถือหุ้นมีอะไรบ้าง

สิทธิพื้นฐานของผู้อถือหุ้น ได้แก่

1. สิทธิในการจดทะเบียนเป็นเจ้าของหุ้นของบริษัท
2. สิทธิในการเปลี่ยนมือหรือการโอนสิทธิในหุ้นของตน
3. สิทธิในการได้รับแจ้งข้อมูลและข่าวสารที่มีนัยสำคัญของบริษัทอย่างสม่ำเสมอและตรงเวลาตามสมควรจะเป็น

4. สิทธิในการเข้าร่วมประชุม เพื่อออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ผู้อถือหุ้น (เป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ)
5. สิทธิในการแต่งตั้งหรือถอดถอนกรรมการบริษัท
6. สิทธิในการรับส่วนแบ่งกำไรของบริษัท

ในกฎหมายมหาชน มีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้สิทธิของผู้อถือหุ้น ดังนี้

ข้างต้นเป็นเนื้อความกว้างๆ ของสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้อถือหุ้น ถ้าเข้าไปดูรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ของผู้อถือหุ้นในกฎหมายมหาชน จะเห็นว่าผู้อถือหุ้นมีสิทธิต่างๆ มากมาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการประชุมใหญ่สามัญหรือวิสามัญผู้อถือหุ้นเป็นเวทีหลักสำคัญที่ผู้อถือหุ้นสามารถแสดงการใช้สิทธิได้เต็มที่ตามกฎหมายและตามแนวปฏิบัติที่ดีของธรรมาภิบาล ในที่นี้จึงขอยกประเด็นเฉพาะข้อกฎหมายและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้สิทธิเกี่ยวกับการประชุมผู้อถือหุ้น

มาตรา 98 กำหนดให้คณะกรรมการต้องจัดให้มีการประชุมสามัญประจำปีภายใน 4 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดของรอบปีบัญชีของบริษัท หรือคณะกรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ เมื่อเห็นสมควรตาม **มาตรา 99** หรือผู้ถือหุ้นรวมกันได้จำนวนตามที่กฎหมายกำหนดขอให้คณะกรรมการเรียกประชุมก็ได้ตาม **มาตรา 100**

มาตรา 101 กำหนดให้จัดประชุมในท้องถิ่นเป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสเข้าร่วมประชุมได้สะดวก นอกจากนี้ยังกำหนดให้จัดทำหนังสือนัดประชุมที่มีรายละเอียดข้อมูลวาระการประชุมพร้อมความเห็นของคณะกรรมการส่งให้ผู้ถือหุ้นอย่างน้อย 7 วันก่อนวันประชุมสำหรับวาระปกติ และอย่างน้อย 14 วันในกรณีมีวาระพิเศษ เช่น การเพิ่มทุน การแก้ไขข้อบังคับ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นมีเวลาเพียงพอในการพิจารณาข้อมูลและเอกสาร

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายมาตราที่ชี้ให้เห็นถึงการคุ้มครองสิทธิและการใช้สิทธิ เช่น **มาตรา 105** กำหนดให้ผู้ถือหุ้นสามารถเสนอวาระเพิ่มเติมให้ที่ประชุมพิจารณาหากเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นโดยอาศัยเสียงผู้ถือหุ้นรวมกันได้ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด **มาตรา 31** กำหนดเกี่ยวกับการแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิหรือข้อบังคับของบริษัทที่ต้องใช้เสียงถึง 3 ใน 4 ของเสียงทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิลงคะแนน **มาตรา 107** เกี่ยวกับการซื้อขายกิจการ การให้เข้ากิจการ **มาตรา 146** เกี่ยวกับการควบกิจการที่ต้องอาศัยเสียงถึง 3 ใน 4 เช่นเดียวกับมาตรา 31 เป็นต้น

สำหรับการส่งเสริมการใช้สิทธิที่ไม่ได้กำหนดในตัวบทกฎหมาย แต่เป็นข้อเสนอแนะที่ถือว่าเป็นแนวปฏิบัติที่ดีตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่เห็นควรนำเสนอเพื่อทราบ ดังนี้

1. บริษัทควรดูแลให้บริษัทแจ้งกำหนดการประชุมพร้อมระเบียบวาระและความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อตลาดหลักทรัพย์ฯ และเผยแพร่ผ่านทาง website ของบริษัทอย่างน้อย 30 วันก่อนนัดประชุม และควรส่งหนังสือเชิญประชุมพร้อมเอกสารอย่างน้อย 21 วัน เหตุที่ควรจะล่วงหน้าถึง 30 วัน และ 21 วัน เพราะนักลงทุนสถาบันโดยเฉพาะนักลงทุนต่างประเทศต้องมอบฉันทะให้ตัวแทนเข้าร่วมประชุมและจะใช้นัดหนังสือมอบฉันทะประเภท ค หรือนักลงทุนในประเทศจะใช้หนังสือประเภท ข ที่ระบุ

ความเห็นในแต่ละวาระในหนังสือมอบฉันทะ ผู้รับมอบฉันทะไม่สามารถไปใช้ความเห็นในที่ประชุม แต่การให้ความเห็นล่วงหน้าจะมีคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่แต่งตั้งโดยสถาบันพิจารณาให้ความเห็น ซึ่งจะต้องใช้เวลาพิจารณารายละเอียด เมื่อรวมระยะเวลาที่ต้องรอรับเอกสารข้อมูลที่มาพร้อมหนังสือเชิญประชุมจึงต้องใช้เวลามากกว่า 14 วัน หรือ 21 วันก่อนวันประชุมตามที่ปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป

2. บริษัทควรเปิดโอกาสให้สอบถามข้อมูลล่วงหน้าก่อนวันประชุม เนื่องจากเหตุผลตามข้อ 1 ก่อนตัดสินใจลงความเห็นในหนังสือมอบฉันทะ บางครั้งจำเป็นต้องสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจน แนวปฏิบัตินี้จึงเป็นประโยชน์ต่อกองทุนทุกรายทุกประเภทรวมถึงบริษัทด้วย ทำให้บริษัทประหยัดเวลาในการประชุม มีโอกาสสัมผัสและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ถือหุ้น ทำให้บริษัทได้รับความไว้วางใจและมีภาพพจน์ที่ดีในสายตาผู้ถือหุ้น

3. บริษัทควรแจ้งกฎระเบียบต่างๆ ในการเข้าร่วมประชุมให้ชัดเจนและควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นซักถามในที่ประชุม ตลอดจนการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นทุกประเภททุกรายอย่างเท่าเทียมกัน ประเด็นนี้ช่วยให้ผู้ถือหุ้นสามารถจัดเตรียมเอกสารแสดงตนเข้าร่วมประชุมได้ถูกต้องและเข้าใจวิธีทำหน้าทีเวลาอยู่ในที่ประชุม ทำให้การประชุมมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามความมุ่งหมายของทุกๆ ฝ่าย

4. บริษัทควรเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระการประชุมและเสนอข้อที่เห็นควรเป็นกรรมการบริษัทให้บริษัทพิจารณาเป็นการล่วงหน้า แม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเสนอวาระเพิ่มเติมในที่ประชุมโดยต้องใช้เสียง 1 ใน 3 ของหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด แต่ก็เป็นที่ปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักการ เพราะอาจขาดข้อมูลเพียงพอในการพิจารณา ไม่ได้กลั่นกรองโดยคณะกรรมการทำให้อาจขาดความรอบคอบในการพิจารณา การเปิดโอกาสให้เสนอวาระล่วงหน้าช่วยขจัดปัญหาเหล่านี้ได้และประหยัดเวลาการประชุมโดยเฉพาะวาระที่ผู้ถือหุ้นเสนออาจไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่ต้องเสนอเป็นวาระการประชุม ส่วนการเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นเสนอผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมเป็นกรรมการให้พิจารณาล่วงหน้า ถือเป็นการใช้สิทธิผู้ถือหุ้นทั้งรายย่อยและสถาบันที่อาจจะต้องการมีตัวแทนเข้าร่วมอยู่ในคณะ

กรรมการ บริษัทจะได้มีโอกาสพิจารณาล่วงหน้า ถ้ามีความเหมาะสมจะได้มีข้อมูลของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเสนอไปพร้อมกับเอกสารประกอบการประชุม ช่วยประหยัดเวลาในการประชุมด้วย

ทั้งการเสนอวาระและผู้เหมาะสมเป็นกรรมการล่วงหน้า ควรนำเสนอตามรายละเอียดเรื่องระยะเวลาและวิธีการตามแต่ละบริษัทกำหนด เพราะแต่ละบริษัทจะต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีภายใน 120 วันหลังจากปิดบัญชีประจำปี ในการจัดประชุมบริษัทจะต้องประชุมคณะกรรมการเพื่อกำหนดวาระการประชุมผู้ถือหุ้น พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการในแต่ละวาระ การลงความเห็นต้องใช้ข้อมูลในการพิจารณา ดังนั้น คณะกรรมการจะต้องมีข้อมูลเอกสารประกอบก่อนประชุม คณะกรรมการล่วงหน้าเป็นเวลาพอสมควร นอกจากนี้ หลังประชุมคณะกรรมการแล้วยังต้องมีเวลาจัดส่งหนังสือเชิญประชุมพร้อมเอกสาร ด้วยเหตุนี้ จึงมีข้อเสนอแนะให้บริษัทควรเปิดเผยเรื่องเวลา เงื่อนไขและวิธีการในการเสนอวาระและรายชื่อผู้เหมาะสมเป็นกรรมการใน website ของบริษัทไว้ล่วงหน้าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม

ข้อกฎหมายและแนวปฏิบัติที่ดีที่กล่าวถึงข้างต้นล้วนเกี่ยวข้องกับภารกิจคุ้มครองและส่งเสริมการใช้สิทธิของผู้ถือหุ้นบริษัทจดทะเบียนควรยึดถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด การส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นเข้าร่วมประชุมให้มากขึ้นมีประโยชน์อย่างยิ่งในกรณีที่มีวาระสำคัญมาก เช่น การควบรวมกิจการ การซื้อกิจการ การลงทุนที่มีนัยสำคัญ รายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นการส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นทุกรายมีส่วนร่วมในการรับรู้และตัดสินใจ แสดงถึงความโปร่งใส และความรับผิดชอบร่วมกัน หากมีปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ไม่ได้เกิดจากการทุจริตคดโกง จะได้ไม่เกิดปัญหาเรื่องเข้าใจผิดและต่อว่าฝ่ายบริหารและผู้ถือหุ้นใหญ่

สุดท้ายที่อยากจะฝากให้ทุกท่านช่วยพิจารณาคือ ไม่ควรส่งเสริมการใช้สิทธิโดยใช้วิธีแจกซองข่าวรวยที่มีราคาหรือเลี้ยงโต๊ะจีนหรือใช้นโยบายวัตถุนิยมมะนาว เพราะที่ผ่านมามีวิธีการดังกล่าวได้สร้างปัญหาแก่หลายๆ บริษัทจดทะเบียนมาแล้ว ผมเห็นว่าช่วยกันประหยัดและนำค่าใช้จ่ายเหล่านั้นไปทำประโยชน์และจ่ายปันผลแก่ผู้ถือหุ้นน่าจะมีความหมาย และได้ประโยชน์อีกหลายๆ กรณี M&W